

THE ULURU STATEMENT FROM THE HEART IN KAREN

ပတ်န ျ်လကလံစါမူကပိင်လံဟိဂ်ကဝီအဖီလတ်တင်လီဂ်ကဲးပူဒဲးဒီး ဟ်ဖှိင်ထီင်ပသးဖဲ ၂၀၁၇ဒီကလုတ်တင်ဘျာသဲးခိင်သုင် ခဝုရွာင်အံ ပဒီးမဲဝဲဒ်တင်ဘီးဘုင်ရလီဟဲန ျ်လပသးပူ လာအမုဒ်ဒသီး ပမုဒ်ပူအဘီရကူ နးဒီးထီရွာစထွင်အါလဲအင် ကလုင်ဒုင် လာပမုဒ်ပူတကလုင်လာအအိင်ဒီးတင်စိတင်ကမီ အဆိကတင် ဖဲအီစတြလယါကီဂ်မိပူဒီးကီးလာအအိင်ဘူး သုင်တဖင် လာပအိင်တုင်ပင်လံဒီးပနီင်ကစာဒ်ဝဲတင်ဘျာသဲးဒီးပလုင်ပလင်ဒ်ဝဲ န ျ်လီ။ ဒ်သီးပလုင်လင်ဆဲးလာဟဲန ျ်လ ပတင်ဘုင်တုဒသီး၊ လုင်လင်ထူသနုတင်သိင်တင်သီ အတင်ဘုင်ထွဲ ပူကွံင်ခွါ ယံတင်မလဲအသီး၊ ဒ်သီးစဲအုင်တင်ဃုထံင် လာအပူကွံင်အါန့ၢ်နီၣ် ၆၀၀၀၀ အသီးန့ၢ် တင်အံမုဒ်ဝဲဒ် ပမိဂ်ဖဲဖဲ လာပူလသုင်တဖင် မာတုင်ဝဲဒ်အီန ျ်လီ။ တင်အိင်ဒီး တင်စိတင်ကမီလာတင်ပလီနီၣ်ကစာသးဒ်ဝဲအံမုဒ်ဝဲဒ် ဝံကလာအတင်သုင်ညါနီၣ်ပာ် ဒ်အမုဒ်- ပထုပထံးဒီးဟိင်ခိင် အဘာ်စာတင်စာဃာ် မုတမုာ် “ဟိင်ခိင်ဖဲအန့ၢ်ဆာ်” ဒီး အဘီရကူနးဒီး ထီရွာစထွင်အါလဲအင်ဒ်သုင်တဖင် မုဒ်ပူလာ အအိင်ဖျိုင်ထီင်ဖဲန ျ်ဒီး အိင်စဲဘူးတင်အသးဖဲန ျ်၊ ဒီးဖဲမုဒ်တနံန ျ် ကဘင်ကူ အိင်ဖျိုင်ဃုင်တပူဃီ ဒီးပဖဲဖုလာပူလသုင်တဖင် ဖဲတင်လီၢ်အဝဲန ျ် န ျ်လီ။ တင်ဘူးစဲလိသးအံမုဒ်ဝဲဒ် တင်ကဲဝဲဒ်ဟိင်ခိင် ကစာ မုတမုာ် အိင်ဒီး တင်စိတင်ကမီဂုဒ်ဝဲဒ် လာအအိင်ထံးခိင်ဘီအခါလဲန ျ်လီ။ တင်အံ တဟုင်ဃုင် မုတမုာ် မာဟးဂီဒီး မာဘုင်ဒ်ဘုင်ထံးဝဲဒ် တင်အိင်ဆိးတပူဃီဖဲ ထံကီၢ်တဘုင်အံအပူ နီတဘျီဘုင်န ျ်လီ။ မုတမာဒ်အံဘုင်န ျ် ကျဲအဂါ မနုးအိင်ဒ်လဲၣ်။ ပူတဖုလာအအိင်ဒီး အကီၢ်ဒ်ဝဲ အိင်လဲလာအနီၣ်ဃုကလးအံ အတင်ဘူးစဲလုဒ်ပူ ဒ်သုင်တဖင် မုဒ်အကဘင်လီမာ်ကွံင် ခီဖျိတင်တခါလာ အဟဲအိင်ဖျိထီၣ် အိင်ဒ်ဒ်ထဲ အနီၣ် ၂၀၀ဘုင် ဖဲဟိင်ခိင်တင်စိတင်စါအပူအံမါ။ တင်ဘျီဂုထီၣ်ကူ တင်သုင်ထီၣ်ဆီလီ ဃုဒီး တင်ဆီတလဲသဲးတင်ဘျာခိင်သုင် လာတင်ဘုင်မာအီနီၣ်နီၣ်အံ ပနာ်လာ တင်စိတင်ကမီပွဲတုင် လာနီၣ်ကစာတင်ပလီကူသး လာအအိင်ပင်လံလာပူလဲလဲအံ ကကဲထီၣ်ဝဲဒ်တင်ကပီ လာအပာ်ဖျိထီၣ် အီစတြလယါကီ လာအမုဒ်ပူတကလုင်န ျ် လီ။ ပမုဒ်ထီၣ်သတြီကွာ်ဒီး ပတင်ဘုင်ထွဲလိသးန ျ် ဟိင်ခိင်ဖျိုင် အပူအံ ပမုဒ်ပူလာ အဘာ်အိင်ဖဲဃီးပူအအါကတင် တကလုင်န ျ်လီ။ ပတမုဒ်ပူလာအအိင်ဖျိုင်လီန ျ် ဒ်အမုဒ်ပူမာကမုဒ် သဲးတင်ဘျာသုင်တဖင် ဘုင်။ ပဖဲပလံသုင်တဖင် တင်ထုးဖးကွံင်ဒီး ပဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဆူတခီထံတခီကီၢ် လာပတထံၣ်ဘုင်တုင်အံ အါဒ်သီးအံနီၣ်တဘျီဘုင် န ျ်လီ။ တင်အံတမုဒ် ခီဖျိလာပတအိင်တကွံ အဝဲသုင်ဘုင်။ ပပူသးစာ်အနီၣ်ဂံလာအအိင်ဖဲ တင်ဒုးဃးအပူသုင်တဖင်န ျ် ပထံၣ်အံလာမဲာ် တမုဒ်တလုင်ဘုင်န ျ်လီ။ အဝဲသုင်တြးမုဒ်ဝဲဒ် ပတင်မုဒ်လံလာခါဆူညါအဂီၢ်န ျ်လီ။ ပတင်ကီတင်ခဲ အိင်အသွါအံ တဲဘုင် ပူလဲလဲလာ တင်ကီတင်ခဲအိင်ဝဲဒ်ဒီး တင်အိင်သုင်လီဆီလီအလုင်အလုင်အဂီၢ်န ျ်လီ။ တင်စိတင်ကမီ တအိင်ဒီးပုဘာ်အံ ဒုးအိင်ထီၣ်ဝဲဒ် တင်တုင်ဘုင် ခိင်ဘုင်နးနးကလဲာ်န ျ်လီ။ ဒ်သီးပကမာန ျ်ဘုင် ပဟိင်ခိင်လီၢ် ခွဲးယာ် လာလာပွဲပွဲ ဖဲပထံကီၢ်ပူ အဂီၢ်ဒီး ဟုင်ဆူင်ထီၣ် ပပူကလုင်အဂီၢ် ပဃုလာတင်ကဘျီဂုထီၣ်ကူ တင်ဘျာသဲး ခိင်သုင်န ျ် လီ။ ဖဲလာ ပမုဒ်အိင်ဒီး တင်စိတင်ကမီ လာပကစံၣ်ညီၣ်တီန ပဘုင်ပတီၢ်န ျ် ပဖဲပလံ ကဂုထီၣ်ပသီထီၣ်ဝဲဒ်န ျ်လီ။ အဝဲသုင် ကအိင်ဆိးဘုင်ဝဲဒ် ဖဲဟိင်ခိင်ခံဘုင်ဒီး အဝဲသုင်တင်ဆဲးတင်လာန ျ် ကမုဒ်ဝဲဒ်တင်ဟုင်သါတခါလာ အဝဲသုင်ထံကီၢ်အဂီၢ်န ျ်လီ။ ပဃုထီၣ်လာ တင်ကဒုးအိင်ထီၣ်ဝဲဒ် ပူထူလံဖဲအကလုင် ဒ်တင်အဂါဒ်တခါ ဖဲတင်ဘျာသဲးခိင်သုင်အပူန ျ်လီ။ ဓုမမမမအေဍါခါရါထီၣ်” မုဒ်ဝဲဒ် ပတင်ရဲၣ်တင်ကျဲအထီကတင် လာအမုဒ်- တင်ဂဲယျုဂဲဆွးဝံအလီၢ်ခံ တင်ဟဲအိင်ဖျိုင်သကီးတပူဃီန ျ် လီ။ တင်အံ မုဒ်ဝဲဒ် တင်ဒုးအိင်ထီၣ်ပတင်မုဒ်လံကွာ်စိ လာတင်ရဲလိသးဒီး ပုအိင်ဆိးဖဲ အီစတြလယါကီၢ်အပူ လာအအိင်ဒီး တင်တီ တင်လီ။ တင်ဘုင်ဘျီးဘုင်ဒါဒီး ဒီးသန့ထီၣ်အသးလာ တင်တီတင်တြးဒီး တင်ပလီနီၣ်ကစာသးဒ်ဝဲလာ ခါဆူညါ ပဖဲပလံ တင်ဂုအဂီၢ်န ျ်လီ။ ပဃုလာ မါခါရါထီၣ်ခီမုဒ်ကဟံးစုနဲၣ်ကျဲပူ ဖဲတင်မာ တင်သးလီယလိာ် လာပဒ်ဒီး ပူထူလံဖဲ အဘာ်စာ တင်မာရဲၣ်ကျဲသုင်တဖင်အပူဒီး တင်တဲတင်မုဒ်တင်တီလာ အဘာ်ဃးဒီးပတင်စိတင်စါန ျ်လီ။ ဖဲ ၁၉၆၇နီၣ်န ျ် တင်ဂံၢ်ဃုာ် ဝဲဒ်ပူဖဲ ထံဖဲကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်စရီအပူ ဖဲ ၂၀၁၇နီၣ်န ျ် တင်ဂဲလိာ်အိင်ထီၣ်လာ တင်ကနာ်ဟူဝဲဒ် ပကလုင်အဂီၢ်န ျ် လီ။ ပဟးထီၣ်လာပခိင်တဃာ်ဒဲကဝီ အပူဒီး စးထီၣ်ပတင်လဲ ဖးယံဆူထံကီၢ်ဖးလဲအပူအံန ျ်လီ။ ပကွဲမုဒ်ဘုင်နုလာ နကလဲဃုာ်တင်ဒီးပူ ဖဲပတင်ဟူးတင်ဂဲ လာအီစတြလယါ ထံဖဲကီၢ်ဖိတင်ဂု ခါဆူညါအဂီၢ်အံန ျ်လီ။

THE ULURU STATEMENT FROM THE HEART

IN ENGLISH

We, gathered at the 2017 National Constitutional Convention, coming from all points of the southern sky, make this statement from the heart:

Our Aboriginal and Torres Strait Islander tribes were the first sovereign Nations of the Australian continent and its adjacent islands, and possessed it under our own laws and customs. This our ancestors did, according to the reckoning of our culture, from the Creation, according to the common law from 'time immemorial', and according to science more than 60,000 years ago.

This sovereignty is a spiritual notion: the ancestral tie between the land, or 'mother nature', and the Aboriginal and Torres Strait Islander peoples who were born therefrom, remain attached thereto, and must one day return thither to be united with our ancestors. This link is the basis of the ownership of the soil, or better, of sovereignty. It has never been ceded or extinguished, and co-exists with the sovereignty of the Crown.

How could it be otherwise? That peoples possessed a land for sixty millennia and this sacred link disappears from world history in merely the last two hundred years?

With substantive constitutional change and structural reform, we believe this ancient sovereignty can shine through as a fuller expression of Australia's nationhood.

Proportionally, we are the most incarcerated people on the planet. We are not an innately criminal people. Our children are alienated from their families at unprecedented rates. This cannot be because we have no love for them. And our youth languish in detention in obscene numbers. They should be our hope for the future.

These dimensions of our crisis tell plainly the structural nature of our problem. This is *the torment of our powerlessness*.

We seek constitutional reforms to empower our people and take a rightful place in our own country. When we have power over our destiny our children will flourish. They will walk in two worlds and their culture will be a gift to their country.

We call for the establishment of a First Nations Voice enshrined in the Constitution.

Makarrata is the culmination of our agenda: the coming together after a struggle. It captures our aspirations for a fair and truthful relationship with the people of Australia and a better future for our children based on justice and self-determination.

We seek a Makarrata Commission to supervise a process of agreement-making between governments and First Nations and truth-telling about our history.

In 1967 we were counted, in 2017 we seek to be heard. We leave base camp and start our trek across this vast country. We invite you to walk with us in a movement of the Australian people for a better future.

@UluruStatement

@UluruStatement

@UluruStatement

Visit UluruStatement.org for more information